

SV lausuntopyyntö VaVa Syksy 2017

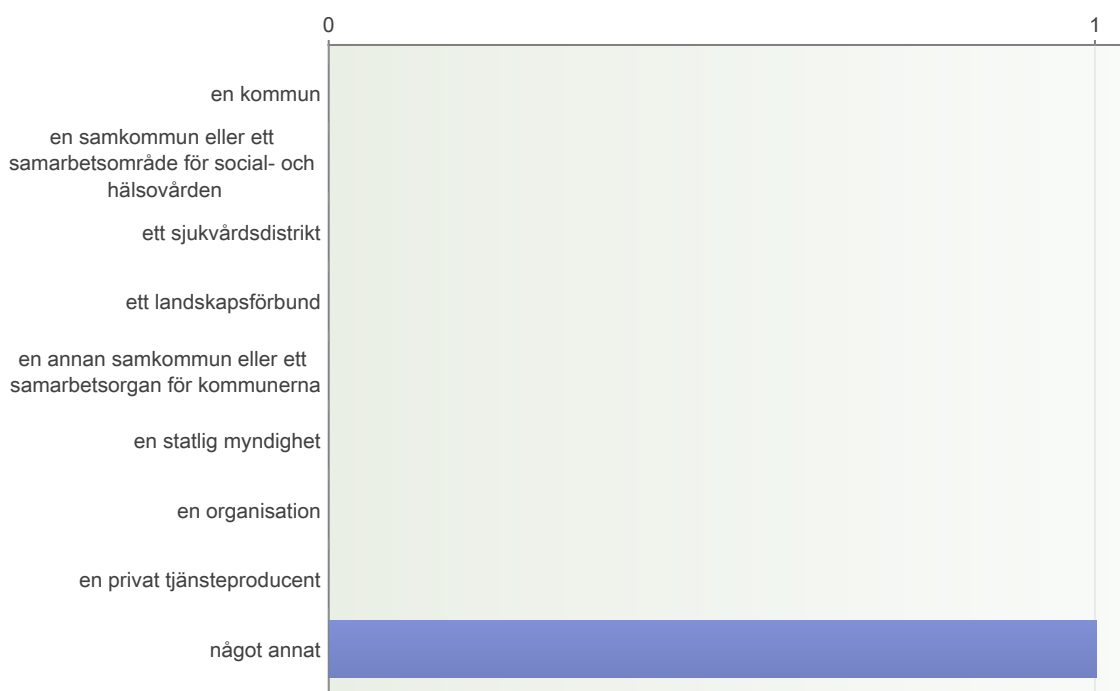
1. BAKGRUNDSUPPGIFTER

Vastaajien määrä: 1

Officiellt namn på den som svarar	Namn på den person som antecknat svaret	Kontaktuppgifter till den person som är ansvarig för svaret	Datum för när begäran om utlåtande behandlades i organet	Organets namn
HNS nämnd för den språkliga minoriteten	Johanna Lindholm	Jan-Erik Eklöf, jan-erik.eklof@idrott.fi, tfn 0401846380	27.11.2017	

2. Är den svarande

Vastaajien määrä: 1

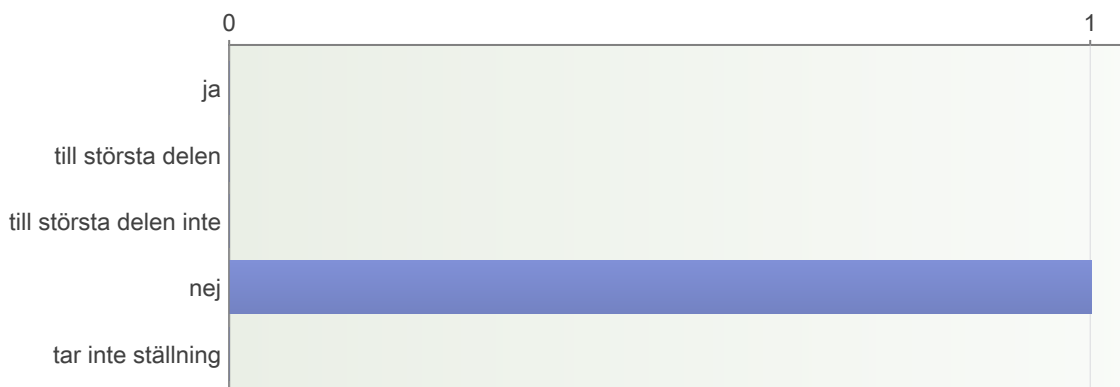

Avoimet vastaukset: något annat

- nämnd i samkommun

3. 1. Kan den föreslagna valfrihetslagen bidra till att minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och göra tillgången till tjänster mer jämlik?

Vastaajien määrä: 1

4. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Nämnden för den språkliga minoriteten inom HNS (nämnden) kommenterar, i enlighet med sitt uppdrag, endast de aspekter som påverkar tillgången till vård på kundens eget språk, svenska eller finska.

När det gäller befolkningens jämlika tillgång till social- och hälsovårdstjänster ser nämnden stora risker i den föreslagna valfrihetsmodellen. De grundlagstryggade språkliga rättigheterna förutsätter att nationalspråken är både formellt och faktiskt likställda. För kunden är det särskilt viktigt att ha möjlighet att välja tjänster på sitt eget språk när det handlar om social- och hälsovård. Språket är en stor del av kvaliteten och vårdupplevelsen. Nämnden anser att risken är stor att valfrihetsmodellen i dess föreslagna form leder till att den svenskspråkiga vården urvattnas. Detta är speciellt oroväckande med tanke på mer sårbara kundgrupper såsom äldre, personer med funktionsnedsättning och klienter inom barnskyddet som inte nödvändigtvis har förutsättningar att aktivt välja serviceproducent. Det är också oroväckande med tanke på att de privata producenternas språkliga skyldigheter inte är lika omfattande som landskapets språkliga skyldigheter. Nämnden ser en stor risk i att valfrihetsmodellen kommer att bidra till en mer ojämlig tillgång till tjänster på eget språk för mer sårbara kundgrupper, men även för den övriga svenskspråkiga befolkningen, beroende på boningsort.

Se också punkt 14a.

5. 2. Främjar utkastet till valfrihetslag på ett ändamålsenligt sätt kundens möjligheter att påverka de egna tjänsterna?

Ei vastauksia.

6. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

7. 3. Ger lagutkastet kunden tillräckliga möjligheter att anlita sådana tjänster som lämpar sig för kundens egen situation?

Ei vastauksia.

8. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

9. 4. Om kunden har omfattande servicebehov, ger lagutkastet kunden möjlighet att få tjänster som är samordnade i enlighet med kundens behov?

Ei vastauksia.

10. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

11. 5. Säkerställer lagutkastet en horisontell och vertikal integration av tjänsterna?

Ei vastauksia.

12. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

13. 6. Ger förslaget landskapen tillräckliga förutsättningar att fullgöra organiseringsansvaret?

Ei vastauksia.

14. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

15. 7. Främjar lagutkastet en förändring av verksamhetssätten och ibruktagande av nya serviceinnovationer?

Ei vastauksia.

16. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

17. 8. Ger utkastet till valfrihetslag tillsammans med de övriga delarna av landskaps- och social- och hälsovårdsreformen tillräckliga förutsättningar för att uppnå målet att bromsa upp kostnadsökningen med 3 miljarder euro?

Ei vastauksia.

18. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

19. 9. I 3 kap. i utkastet till valfrihetslag föreslås bestämmelser om direktvalstjänster, dvs. de social- och hälsovårdstjänster för vilka kunden direkt kan välja tjänsteproducent. 9a. Tryggar de bestämmelser som gäller landskapets affärsverks produktion av direktvalstjänster (bl.a. 16 §) en jämlig tillgång till tjänster under alla omständigheter?

Ei vastauksia.

20. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

21. 9b. Är det lagstadgade tjänsteutbud för social- och hälsocentraler som det föreskrivs om i 18 § i lagutkastet ändamålsenligt till sitt innehåll och sin omfattning?

Ei vastauksia.

22. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

23. 9c. Är det lagstadgade tjänsteutbud för mun- och tandvårdsenheter som det föreskrivs om i 18 § i lagutkastet ändamålsenligt till sitt innehåll och sin omfattning?

Ei vastauksia.

24. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

25. 9d. Är bestämmelserna om social- och hälsocentralernas direktvalstjänster i 18 § i lagutkastet tillräckligt klara i fråga om vilka tjänster som hör till direktvalstjänsterna och vilka tjänster som inte är direktvalstjänster och produceras av landskapets affärsverk?

Ei vastauksia.

26. Om inte, på vilket sätt skulle det vara ändamålsenligt att fastställa de grunder på vilka landskapen bestämmer de tjänster på primärnivå och på utvidgad primärnivå som produceras vid social- och hälsocentralerna?

Ei vastauksia.

27. 9e. Är bestämmelserna om mun- och tandvårdens direktvalstjänster i 18 § i lagutkastet tillräckligt klara i fråga om vilka tjänster som hör till direktvalstjänsterna och vilka tjänster som inte är direktvalstjänster och produceras av landskapets affärsverk?

Ei vastauksia.

28. Om inte, på vilket sätt skulle det vara ändamålsenligt att fastställa de grunder enligt vilka det närmare bestäms vilka tjänster som produceras vid mun- och tandvårdsenheterna?

Ei vastauksia.

29. 9f. Är bestämmelserna (bl.a. 18 § och 37 §) ändamålsenliga och tillräckliga med tanke på socialvården?

Ei vastauksia.

30. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

31. 10. I 4kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om kundens möjligheter att välja ett landskaps affärsverk. 10a. Ger 21 § i lagutkastet kunden ändamålsenliga möjligheter att välja affärsverk?

Ei vastauksia.

32. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

33. 10b. Ger 22 och 23 § i lagutkastet kunden ändamålsenliga möjligheter att välja tjänsteenhet/enheter vid ett affärsverk?

Ei vastauksia.

34. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

35. 11. I 5 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om användning av kundsedel för att öka kundens valfrihet. 11a. Är den kundsedel som det föreskrivs om i 24 § i lagutkastet ändamålsenlig till sitt innehåll och sin omfattning?

Ei vastauksia.

36. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

37. 11b. Har landskapets affärsverk utifrån de begränsningar som det föreskrivs om i 24 § 2 och 3 mom. förutsättningar att trygga tillräckliga tjänster på ett kostnadseffektivt sätt?

Ei vastauksia.

38. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

39. 11c. Är bestämmelserna i 24 § i lagutkastet tillräckliga för att trygga ett riksomfattande och regionalt servicesystem inom den specialiserade sjukvården.

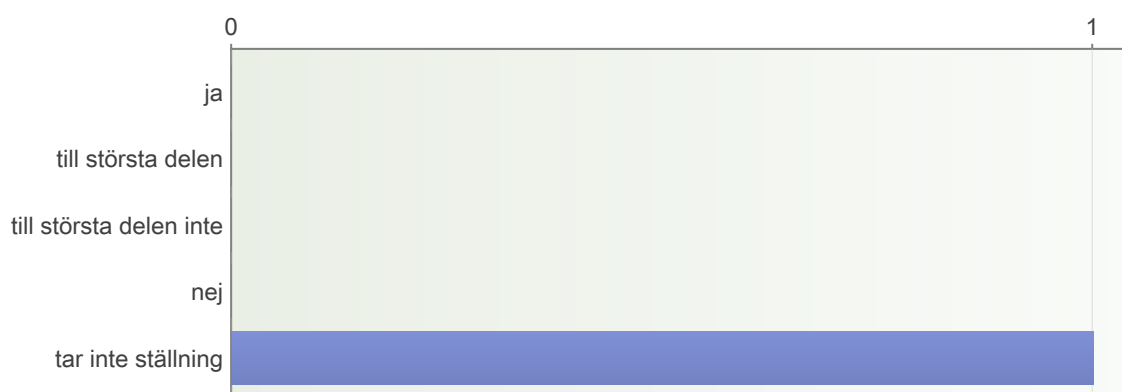
Ei vastauksia.

40. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

41. 11d. Är bestämmelserna om kundsedlar ändamålsenliga med tanke på kundens ställning och rättigheter?

Vastaaajien määrä: 1

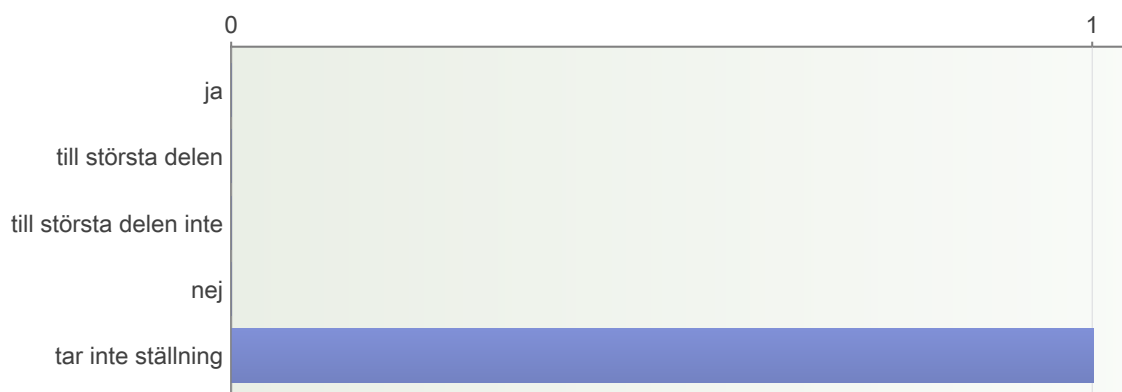
42. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Se svaret till fråga 14a.

43. 11e. Säkerställer systemet med kundsedlar att landskapet har tillräckliga möjligheter till styrning och inflytande med tanke på fullgörandet av organiseringsansvaret?

Vastaajien määrä: 1

44. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Se svaret till fråga 14a.

45. 12. I 6 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om användning av personlig budget för att öka kundens valfrihet. Ger bestämmelserna kunden tillräckliga möjligheter att påverka genomförandet av de tjänster som kunden behöver?

Vastaajien määrä: 1

46. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Se svaret till fråga 14a.

47. 13. I 7 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om rådgivning och handledning samt bedömning av servicebehovet för kunden. I 5 § i lagutkastet föreslås dessutom bestämmelser om en kundplan som ska utarbetas för kunden. Tryggar bestämmelserna tillräckligt väl kundens rättigheter och genomförandet av tjänsterna på ett sätt som motsvarar kundens behov?

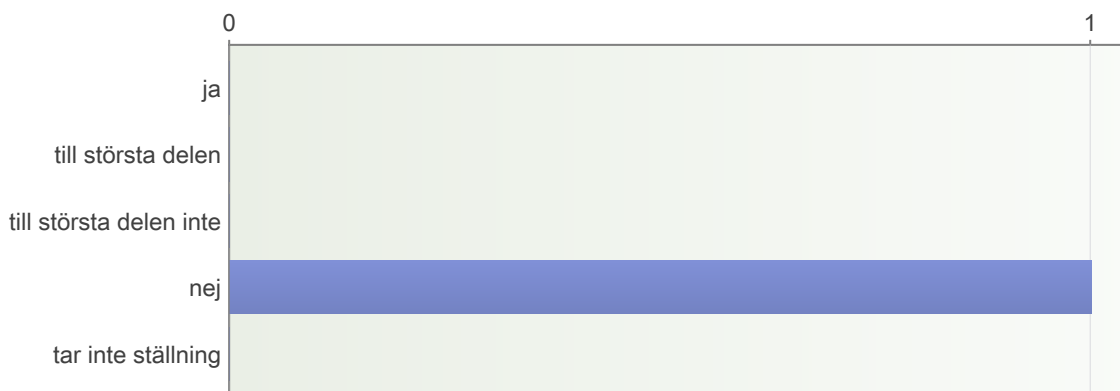
Ei vastauksia.

48. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

49. 14. I 8 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om förfaranden för godkännande av och avtal med tjänsteproducenterna. 14a. Är bestämmelserna om förfarandena för godkännande ändamålsenliga med tanke på målen med lagutkastet?

Vastaajien määrä: 1

50. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Nämnden för den språkliga minoriteten inom HNS kommenterar, i enlighet med sitt uppdrag, endast de aspekter som påverkar tillgången till vård på kundens eget språk, svenska eller finska.

Enligt utkastet till 40 § 1 mom. ska en privat producent av direktvalstjänster tillhandahålla tjänster på kommunens språk. Vidare ska den privata producenten svara för att kundens språkliga rättigheter tillgodoses också när producenten skaffar tjänster från andra producenter. Producenten ska på eget initiativ se till att kundens språkliga rättigheter tillgodoses i praktiken.

Av detaljmotiveringarna framgår att bestämmelsen gäller endast privata producenter, eftersom det är den språkliga fördelningen i landskapet som är utgångspunkten i tjänstenheter som upprätthålls av landskapets affärsverk.

Nämnden anser att det är positivt att de privata producenternas språkliga skyldigheter skrivs ut i lagtexten för att undvika missförstånd. Nämnden anser emellertid att det även vore viktigt att skriva ut motsvarande bestämmelser för de tjänstenheter som upprätthålls av landskapets affärsverk. Alternativt kan man införa en informativ hänvisning till 6 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård.

Enligt utkastet till 40 § 2 mom. kan ett landskap "på ansökan bevilja en privat producent av direktvalstjänster dispens från skyldigheten att producera tjänster på båda nationalspråken i en tvåspråkig kommun. En förutsättning för dispens är att kunderna inom det område där tjänstenheten finns på lika villkor har tillgång till andra tjänstenheter för producenter av direktvalstjänster, så att kunderna kan få tjänster på sitt eget språk och utnyttja sin valfrihet."

Enligt utkastet till detaljmotiveringarna ska det finnas lika tillgång till tjänster både på finska och svenska, t.ex. när det gäller avstånden till tjänsterna. Dessutom ska också de som talar det andra språket ha lika möjlighet att välja mellan olika producenter.

Nämnden betonar att det i 40 § 2 mom. föreslagna förfarandet ska tillämpas endast i undantagsfall. Sett ur medborgarperspektiv får den språkliga servicen inte försämrats när offentliga förvaltningsuppgifter överförs på privata aktörer. Den svensk- och finskspråkiga befolkningens rätt till social- och hälsovårdstjänster på lika villkor får heller inte urvattnas. Nämnden är också orolig över hur systemet med dispens ska fungera i praktiken och efterlyser närmare instruktioner för att undvika ojämlikhet mellan invånarna i de olika landskapen. Hur nära klienten ska verksamhetsstället ligga, för att det ska anses trygga tillgången till tjänster på eget språk? Hur kontrolleras tjänsteproducentens beredskap att erbjuda tjänster på båda språken? Hur garanterar landskapet att det kontinuerligt råder valfrihet av tjänster på båda språken?

I utkastet till 41 § stadgas om språket för tjänster som tillhandahålls mot kundsedel och enligt en personlig budget. Enligt 1 mom. ska landskapet så långt som möjligt se till att tjänster som tillhandahålls mot kundsedel och enligt personlig budget finns tillgängliga inom landskapet på landskapets språk. Enligt detaljmotiveringarna ska ett tvåspråkigt landskap på basis av bestämmelsen aktivt sträva efter att till tjänsteproducenter som producerar kundsedelstjänster och tjänster mot personlig budget få också sådana tjänsteproducenter som arbetar på landskapets minoritetsspråk. Landskapet kan dock inte förutsätta att tjänsteproducenten har förmåga att fungera på finska och svenska. Landskapet kan inte heller låta bli att godkänna en producent av kundsedelstjänster på den grunden att tjänsterna produceras endast på det ena nationalspråket.

Av 24 § 4 mom. framgår att avsikten med kundsedelssystemet är att landskapet ska fastställa en tillräcklig mängd tjänster som kan betalas med kundsedel, så att man bland annat kan främja en tillräcklig tillgång till tjänster och säkerställa att kunden har möjlighet att välja tjänsteproducent också i fråga om andra tjänster än direktvalstjänster. Enligt 26 § har en kund rätt att välja en privat tjänsteproducent som ett landskap har godkänt som producent. Det är alltså inte möjligt att med kundsedel köpa tjänster av landskapets affärsverk.

Landskapet är enligt förslaget till 27 § skyldigt att under vissa förutsättningar erbjuda en personlig budget till äldre personer och personer med utvecklingsstörning och personer med annan funktionsnedsättning. Med den personliga budgeten betalas enligt 28 § andra social- och hälsovårdstjänster än sådana som hör till direktvalstjänsterna. Däremot är det inte möjligt att med personlig budget få tjänster som produceras av landskapets affärsverk.

Med beaktande av syftet med både personlig budget och kundsedel, och särskilt målgruppen för personlig budget, ifrågasätter nämnden riktigheten i att landskapet endast "så långt möjligt" ska se till att nämnda tjänster finns att tillgå på både finska och svenska. Eftersom landskapens affärsverk inte får tillhandahålla tjänster som köps med kundsedel eller personlig budget, och de privata producenterna inte är skyldiga att i ett tvåspråkigt landskap erbjuda tjänster på både finska och svenska, finns det ingen producent som enligt lag är skyldig att producera dessa tjänster på båda språken. Om lagberedaren med lagstiftningsåtgärder vill öka kundernas valfrihet och frihet att med kundsedel eller personlig budget köpa tjänster, är det nödvändigt att garantera jämlikheten mellan språkgrupperna och även tillgången till tjänster på båda nationalspråken. Att lämna tillgodoseendet av de grundläggande språkliga rättigheterna till marknadens villkor är inte i enlighet med det allmännas skyldighet att säkerställa de grundläggande rättigheterna. Nämnden anser att alternativa lösningar bör skapas och att den föreslagna bestämmelsens grundlagsenlighet bör utredas noggrant.

51. 14b. Säkerställer bestämmelserna om förvaltningsbeslut och ställande av villkor (42 §) tillräckliga möjligheter att fullgöra landskapets organiseringsansvar?

Ei vastauksia.

52. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

53. 14c. Är bestämmelserna om avtalsförfarandena ändamålsenliga med tanke på målen med lagutkastet?

Ei vastauksia.

54. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

55. 15. I 9 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om tjänsteproduktionen och tjänsteproducenternas skyldigheter. Är bestämmelserna ändamålsenliga med tanke på målen med lagutkastet?

Ei vastauksia.

56. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

57. 16. I 10 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om de ersättningar som ska betalas till tjänsteproducenterna. 16a. Beaktas kundernas olika servicebehov och de kostnader som de ger upphov till i tillräcklig grad i andelen fast ersättning till social- och hälsocentralerna och de faktorer som bestämmer den?

Ei vastauksia.

58. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

59. 16b. Är bestämmelserna om de övriga ersättningarna ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Ei vastauksia.

60. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

61. 16c. Säkerställer bestämmelserna att de social- och hälsocentraler som drivs av landskapens affärsverk och de privata social- och hälsocentralerna har lika verksamhetsförutsättningar?

Ei vastauksia.

62. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

63. 17. I 12 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om lagens ikraftträdande. 17a. Tryggar övergångsbestämmelserna om kundsedlar i 85 § tillgången till tjänster under övergångsfasen?

Ei vastauksia.

64. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

65. 17b. Tryggar övergångsbestämmelserna om social- och hälsocentralerna i 86 och 88 § tillgången till tjänster under övergångsfasen?

Ei vastauksia.

66. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

67. 17c. Tryggar övergångsbestämmelserna om mun- och tandvårdsenheterna i 87 och 89 § tillgången till tjänster under övergångsfasen?

Ei vastauksia.

68. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

69. 17d. Tryggar lagförslaget verksamhetsförutsättningarna för privata producenter av social- och hälsovårdstjänster?

Ei vastauksia.

70. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

71. 17e. Ger lagförslaget små aktörer tillräckliga förutsättningar att vara tjänsteproducenter inom social- och hälsovården?

Ei vastauksia.

72. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

73. 18. Anser ni att bedömningen av reformens konsekvenser är korrekt och tillräcklig?

Ei vastauksia.

74. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

75. 19. Hur bedömer ni att reformen påverkar er egen organisations eller era medlemsorganisationers ställning?

Ei vastauksia.

76. 20. Övriga fritt formulerade kommentarer om utkastet till regeringsproposition.

Vastaajien määrä: 1

- När det gäller informationshanteringstjänsten för valfriheten (77 §) konstateras i detaljmotiveringarna att en förutsättning för att genomföra valfrihetsmodellen är att kunden har kännedom om alternativa tjänsteproducenter och att informationen om kundens val förmedlas till landskapet och producenten. Informationen bör vara tillgänglig för alla och ska hållas uppdaterad.

Nämnden betonar här vikten av att det eller de språk som tjänsteproducenterna tillhandahåller tjänster på framgår på ett tydligt sätt.

Landskapet ska enligt utkastet till 80 § övervaka producenter som tillhandahåller direktvalstjänster, kundsedeltjänster och tjänster som tillhandahålls enligt en personlig budget, samt även övervaka tjänsteproducenter från vilka ovannämnda tjänsteproducenter skaffar tjänster i enlighet med valfrihetslagen. Landskapet ska övervaka att tjänsteproducenterna följer de villkor som landskapet ställt och iakttar de bestämmelser som förpliktar tjänsteproducenterna. Om en producent inte avhjälper missförhållandena eller bristerna inom den tidsfrist som landskapet satt ut, kan landskapet vidta åtgärder för att återkalla godkännandet och för att säga upp eller häva avtalet.

Nämnden önskar här lyfta fram vikten av att landskapets övervakningsskyldighet även omfattar tjänsternas språk, vilket bör framgå ur motiveringarna till lagförslaget.

77. 21. Specifierade förslag till ändringar i lagutkastet

Ei vastauksia.